

Михневич О. Л.

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Науковий керівник – к.п.н, доц. Вільхова О.О.

ВИХОВАННЯ ДОБРОЗИЧЛИВОСТІ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В ТЕАТРАЛЬНО-ІГРОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті розкрито особливості виховання доброзичливості у дітей дошкільного як актуальну проблему та одну із обов'язкових вимог до сучасної дошкільної освіти. Виокремлено цільові орієнтири цього процесу та обґрунтовано педагогічні умови виховання доброзичливості у дітей дошкільного віку в театральній-ігровій діяльності.

Ключові слова: моральні якості, доброзичливість, театральна-ігрова діяльність, пізнавальний, ігровий, сценічний напрями роботи з дошкільниками.

Постановка проблеми. У дошкільному віці надзвичайно активно відбувається формування особистості, її соціалізація та соціально-комунікативний розвиток. Вагомий для подальшого життя і розвитку досвід встановлення взаємовідносин з однолітками і дорослими діти отримують передусім у закладі дошкільної освіти. Іноді у відносинах між дітьми виникають конфлікти й образи, внаслідок чого є ймовірність зміни соціального статусу дитини та зміни системи відносин з однолітками в цілому, що впливає на розвиток її особистості, а також на зміни становища дитини у групі. Саме тому серед дітей з'являються «зірки», «улюбленці», «відкинуті». Тому важливим аспектом стає виховання доброзичливості у дітей дошкільного віку.

На сучасному етапі завдання розвитку доброзичливості розглядається як важливий напрям в межах змісту освітнього напрямку «Особистість дитини» Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти) (2021 р.), де чітко визначено, що здобувач дошкільної освіти повинен позитивно і з повагою ставитися до людей незалежно від їхньої статі, віку, національності та стану здоров'я [1, с. 6]. Практично всі освітні програми для дітей дошкільного віку містять розділи, які реалізують соціально-комунікативне, емоційне та моральне виховання, присвячені формуванню позитивного ставлення до інших людей. На підставі цих формулювань можна стверджувати, що проблема виховання доброзичливості у дітей дошкільного віку є актуальною і розглядається на державному рівні як одна із обов'язкових вимог до дошкільної освіти.

Аналіз останніх досліджень. Феномен доброзичливості широко розглядається у напрацюваннях філософів і педагогів минулого

(С. Русова, Г. Сковорода, Леся Українка, К. Ушинський, Т. Шевченко та ін.).

Проблемою доброзичливого ставлення дітей дошкільного віку до оточуючих займалися: Н. Алахая, З. Амет-Уста, Г. Беленька, С. Васильєва, Н. Гавриш, О. Долинна, О. Доманюк, О. Кононко, С. Ладивір, О. Лонська, В. Маршицька, І. Новик, О. Панченко, Л. Пісоцька, О. Полякова, Т. Поніманська, Ю. Приходько, О. Рейпольська, Н. Якименко та ін.

Науковці стверджують, що виховання доброзичливості – це тривалий процес, у якому заклад дошкільної освіти є дуже важливою ланкою. Сенс цього процесу полягає у поступовому усвідомленні та прийнятті дитиною моральних та поведінкових норм і правил, прийнятих у соціумі. У закладі дошкільної освіти виховання доброзичливості можливе також і через театральну-ігрову діяльність. Як доведено у дослідженнях (Л. Артемова, А. Богуш, Н. Володага, Н. Гавриш, Н. Гулько, А. Зозуля, Т. Котик, Д. Лятамбур, Л. Макаренко, Г. Мартиненко, О. Олійник, О. Рудницька, І. Сараєва, А. Шевчук та ін.), театральна-ігрова діяльність завжди тішить дітей, користується у них значною популярністю та прихильністю. Діти бачать навколишній світ через образи, фарби, звуки. Улюблені герої стають зразками для наслідування та ототожнення. Діти дошкільного віку сміються і радіють разом з персонажами, співпереживають подіям, що розігруються, і завжди готові прийти на допомогу. У процесі цього співпереживання формуються емоційно-ціннісні ставлення, що мають незрівнянно більшу силу впливу, ніж оцінки, які просто повідомляються та засвоюються.

Мета статті полягає в теоретичному обґрунтуванні педагогічних умов виховання доброзичливості у дітей дошкільного віку в театральну-ігрову діяльність.

Виклад основного матеріалу.

Дошкільне дитинство – найбільш відповідальний період життя людини, адже в цей період формуються найбільш фундаментальні здібності, що визначають її подальший особистісний розвиток. Цей вік, як ніякий інший насичений важливими досягненнями у соціалізації особистості, оскільки саме в 3-6 років діти активно вчать опановувати власними емоціями, у них розвивається мотиваційна сфера, з'являється довільне володіння своєю поведінкою і власними діями.

Доброзичливість – це одна з головних рис гармонійних стосунків між людьми. Вона є фактором позитивної поведінки людини у суспільстві й своєрідним запобіжником агресивного ставлення людини до іншої людини і всього, що її оточує. Доброзичливість, як якість людської особистості, межує з іншими характеристиками, які

характерні виключно для людини: доброта, толерантність, гуманність, вдячність, довіра, повага тощо.

Проблема виховання доброзичливості у дошкільнят стояла перед педагогами закладів дошкільної освіти завжди. Важливість цього завдання очевидна, водночас, шляхи його реалізації менш очевидні і становлять серйозну педагогічну проблему. Крім того, однією з найгостріших соціальних проблем сучасного суспільства виявляється зростання агресивних тенденцій. Педагоги закладів дошкільної освіти зазначають, що недружелюбних дошкільників з кожним роком стає більше, з ними важко працювати. Досить часто педагоги і батьки не знають, як упоратися з агресивною поведінкою дітей, оскільки традиційні методи і засоби педагогічного впливу не сприяють стійкій зміні негативної поведінки на позитивну.

У вихованні доброзичливого ставлення дітей дошкільного віку до оточуючих є такі цільові орієнтири: дитина має встановлення позитивного ставлення до світу; до різних видів праці; іншим людям і самому собі; має почуття власної гідності; активно взаємодіє з однолітками та дорослими, бере участь у спільних іграх.

Дитина дошкільного віку здатна домовлятися, враховувати інтереси та почуття інших, співпереживати невдачам та радіти успіхам інших, адекватно виявляє свої почуття, у тому числі почуття віри у себе, намагається вирішувати конфлікти.

Важливим для виховання доброзичливості у дошкільників, радять практики, є залучення батьків до цього процесу. Зокрема, використання таких форм роботи з батьками вихованців, як батьківські збори та спілкування із батьками за допомогою електронної пошти (забезпечення батьків змістовою складовою з проблеми виховання шанобливості у старших дошкільників до однолітків у ЗДО) та спільної роботи батьків із дітьми вдома, яку можна пропонувати у вигляді ігор морального змісту [3, с. 83–88].

Безумовно, виховання у дошкільників здатності проявляти доброзичливість, прихильне та вдячне ставлення до оточуючих має проходити у атмосфері на основі принципу особистісної орієнтації, що сприяє впевненості дітей у собі, своїх силах та можливостях, що уможлиблює прояви шанобливості та доброзичливості у дошкільників, виявлення прагнення дитини допомогти іншому, яке поєднано з бажанням дошкільника прийняти допомогу та віддячити.

Одним із ефективних засобів для виховання доброзичливості у дітей дошкільного віку є театральна-ігрова діяльність.

А. Богуш Н. Гавриш, Т. Котик називають театралізовану діяльність «грою в театр для себе», це підготовка та показ вистав «для глядачів», де в процесі цієї діяльності відбувається знайомство

дошкільників з особливим видом праці (актора, режисера та ін.) із застосуванням кращих літературних форм [2, с. 220].

Театрально-ігрова діяльність дітей дошкільного віку – це специфічний вид художньо-творчої діяльності, у процесі якої її учасники освоюють доступні засоби сценічного мистецтва, і відповідно до обраної ролі (актора, сценариста, художника-оформлювача, глядача тощо), беруть участь у підготовці та розігруванні різного виду театральних вистав, долучаються до театральної культури. Також це засіб усебічного виховання здобувачів дошкільної освіти, становлення та розвитку їх особистості, особливо творчого.

Відповідно до видів театру в закладі дошкільної освіти було визначено три основних напрями роботи, які розкривають зміст театрально-ігрової діяльності дітей дошкільного віку: пізнавальний; ігровий; сценічний.

Особливостями організації театрально-ігрової діяльності в освітньому процесі закладу дошкільної освіти є: систематичне використання театралізованої діяльності в освітньому процесі; облік вікових та психологічних особливостей дітей дошкільного віку; створення комфортних психолого-педагогічних умов для становлення гармонійно-розвиненої підростаючої особистості. Чим старші діти, тим вони яскравіше і різноманітніше виявляють самостійність і суб'єктивну позицію у театралізованій діяльності засобами стимулювання їхнього інтересу до творчості та імпровізації у процесі вигадкування змісту гри та втілення задуманого образу за допомогою засобів виразності. Завдання вихователя – показати дітям засоби виразності, які стимулювали б їхню творчу активність.

Підготовка до театрально-ігрової діяльності дошкільників відбувається через реалізацію кількох етапів: виразне читання літературного твору, бесіда, промовляння окремих фрагментів твору, імітаційні рухи.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Виховання доброзичливості у дітей дошкільного віку – це процес появи і утвердження в особистості дитини від трьох до шести (семи) років певного набору моральних якостей (доброта, толерантність, вдячність, довіра, повага, співпереживання тощо), формування етичних уявлень під впливом різних факторів: соціальне середовище, взаємовідносини з іншими людьми, ігрова діяльність, літературні твори та твори різних видів мистецтва, освітня діяльність у закладі дошкільної освіти при взаємодії з батьками, народознавчі матеріали й український фольклор, природа. Перспективами подальших досліджень у цьому напрямку можуть бути проблеми виховання патріотизму і національної свідомості дошкільників у театрально-ігровій діяльності.

Список використаних джерел

1. Базовий компонент дошкільно освіти / авт. кол.: Байер О.М., Безсонова О.К., Брежнева О.Г., Гавриш Н.В., Загородня Л.П., Косенчук О.Г., Корнєєва О.Л., Лисенко Г.М., Левінець Н.В., Машовець М.А., Мордоус І.О., Нерянова С.І., Піроженко Т.О., Половіна О.А., Рейпольська О.Д., Шевчук А.С. *Сайт МОН*. 2021. 38 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app.pdf>.
2. Богуш А., Гавриш Н., Котик Т. Методика організації художньомовленнєвої діяльності дітей у дошкільних навчальних закладах. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2010. 304 с.
3. Виховуємо базові якості особистості старшого дошкільника в умовах ДНЗ : методичний посібник / Г. Беленька, Н. Гавриш, С. Васильєва, В. Маршицька та інш. Заг. ред. Н. Гавриш. Харків: Мадрид, 2015. 220 с.

УДК 373.2.018.43:004 «363»

Нечипоренко С.А.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Науковий керівник – к.п.н., доц. **Зімакова Л.В.**

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ ДОШКІЛЬНЯТ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Статтю присвячено актуальним проблемам сьогодення – особливостям дистанційного навчання дошкільників під час воєнного стану. Проблематика визначена, зокрема: обмеженими можливостями використання інструментів для спілкування з дошкільнятами онлайн, неготовністю батьків брати на себе відповідальність за освіту дитини, брак педагогічної грамотності, відсутність зворотного зв'язку, який пояснюють батьки своєю зайнятістю; відсутністю досвіду у вихователів щодо дистанційного навчання дошкільників під час воєнного стану та ін.

Ключові слова: дошкільна освіта, дистанційне навчання, воєнний стан, інструменти для онлайн-спілкування, діти дошкільного віку.

Постановка проблеми. Підготовка дитини до школи – це тривала виховна й освітня робота, завдяки якій майбутній першокласник набуває всіх необхідних якостей для навчання та шкільного життя в суспільстві однолітків. Вона охоплює широке коло питань і не обмежується тільки прищепленням дитині суми знань, умінь і навичок [5, с. 77]. Головне – це готовність до навчання, працьовитість, дисциплінованість, досить висока розумова і фізична працездатність, найпростіші навички самоорганізації навчальної діяльності, вміння будувати відносини як з однолітками, так і з учителем [3, с. 376].